

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

ЗДІР Дарина Русланівна

STEM-ПРОЄКТИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми. У сучасному світі, що швидко змінюється, креативність є однією з ключових навичок, необхідних для успішної самореалізації особистості. Особливо важливо розвивати творче мислення у молодшому шкільному віці, коли закладаються основи пізнавальної діяльності, допитливості та гнучкості мислення. Нова українська школа, орієнтуючись на компетентнісний підхід, забезпечує умови для розвитку креативності як однієї з ключових компетентностей XXI століття. Одним із ефективних засобів розвитку креативності у молодших школярів є STEM-освіта, яка поєднує природничі науки, технології, інженерію та математику. STEM-проекти є основою реалізації STEM-освіти у початковій школі. Їх застосування дозволяє дітям не лише отримувати нові знання, а й застосовувати їх на практиці, розв'язуючи реальні проблеми, експериментуючи та створюючи власні винаходи. Питання застосування STEM-освіти, зокрема і STEM-проектів, в освітньому процесі початкової школи досліджували І. Потапенко [4], О. Матвієнко [3], Л. Антоненко [1], В. Андрієвська [2], О. Хромчихіна [5]. Проте, у наукових працях не конкретизовано роль STEM-проектів для розвитку креативності у молодших школярів. Це зумовлює необхідність дослідження ефективності STEM-проектів як засобу розвитку креативності у молодших школярів, визначення оптимальних методичних підходів та створення відповідних умов для їх реалізації.

Виклад основного матеріалу. Основним технологічним компонентом STEM-освіти є проєктне навчання, яке сприяє розвитку креативності, самостійності, комунікативних навичок та критичного мислення учнів. STEM-проекти мають специфічні відмінності, оскільки передбачають розробку відповідно до педагогічного задуму, створення науково-технічного продукту або його прототипу із застосуванням знань із різних дисциплін та виконання роботи за певним алгоритмом.

Процес реалізації STEM-проекту включає визначення проблеми, дослідження, розробку варіантів вирішення, планування, створення продукту, перевірку та тестування, аналіз результатів та удосконалення проєкту. Результатом STEM-проектів є науково-дослідницькі ідеї та інженерні розробки [6].

Отже, реалізація STEM-проекту є складним і багатоетапним процесом, адже включає не лише технічну чи наукову складову, а й творчий підхід до вирішення проблем. Кожен етап роботи – від визначення проблеми до аналізу результатів – вимагає залучення креативного мислення, що допомагає знаходити інноваційні рішення. Креативність проявляється у різних формах: від генерації ідей та пошуку нестандартних підходів до розробки прототипів і вдосконалення

готового продукту. У таблиці 1 подано огляд можливостей для розвитку креативності на кожному з етапів реалізації STEM-проекту.

Таблиця 1 Можливості для розвитку креативності на різних етапах реалізації STEM-проектів

Етап проекту	Можливості для розвитку креативності
Визначення проблеми	Стимулювання нестандартного мислення через формулювання різних підходів до проблеми, використання методів мозкового штурму.
Дослідження	Використання міждисциплінарних підходів, пошук нових джерел інформації, аналіз аналогів та альтернативних рішень.
Розробка варіантів вирішення проблеми	Генерація ідей за допомогою методів дизайн-мислення, SCAMPER, синектики, застосування різних точок зору.
Вибір рішення та планування роботи	Розробка інноваційних стратегій реалізації, експериментування з підходами, створення прототипів.
Створення продукту, реалізація вирішення проблеми	Використання творчих підходів у дизайні, інженерних рішеннях, програмуванні, мистецтві тощо.
Перевірка та тестування продукту	Розгляд несподіваних результатів як можливостей для вдосконалення, застосування критичного мислення.
Аналіз результатів роботи та удосконалення розробок	Рефлексія над процесом, знаходження нестандартних шляхів покращення, розгляд альтернативних варіантів розвитку.

Як бачимо, STEM-проекти не лише сприяють засвоєнню наукових і технічних знань, а й розвивають у дітей здатність критично мислити, експериментувати та застосовувати творчий підхід до вирішення проблем. Завдяки інтеграції науки, технологій, інженерії та математики з елементами творчості учні отримують змогу розвивати уяву, креативність та навички командної роботи.

Висновки. Таким чином, STEM-освіта є ефективним засобом розвитку креативного мислення у молодших школярів, оскільки поєднує наукові знання з творчими підходами до розв'язання проблем. Одним із ключових інструментів реалізації STEM-освіти є STEM-проекти, які сприяють інтеграції знань із різних галузей та формуванню в учнів навичок аналізу, експериментування та пошуку інноваційних рішень. Кожен етап реалізації STEM-проекту створює сприятливі умови для розвитку креативності. Зокрема, під час визначення проблеми розвивається нестандартне мислення, у процесі дослідження – здатність до аналізу та синтезу інформації, на етапах розробки варіантів вирішення та створення продукту – генерування нових ідей та практичне застосування знань. Важливу роль відіграє також етап перевірки й тестування, що сприяє вдосконаленню результатів через критичне осмислення та коригування проекту.

Список використаних джерел:

1. Андрієвська В. М. Проект як засіб реалізації STEAM-освіти у початковій школі. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. Вип. 2(41). С. 11–14.
2. Антоненко Л.С. STEM-проекти від ідеї до втілення. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «STEAM-ОСВІТА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ». С. 270-273.
3. Матвієнко О. В. Елементи технології STEM-освіти на уроках математики в початкових класах. *Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання : зб. наук. пр. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова*. Київ : Видво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 30. С. 123–127. URL: http://enquir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/31913/1/Matvienko_Fatych.pdf
4. Потапенко І. STEM-освіта в початковій школі: від навчальної моделі до реального уроку. І. Потапенко; за заг. ред. О. Елькін, О. Масалітіна; упорядкув. К. Ремез. Електронне видання. Київ: ГО «EdCamp Ukraine», 2023. 300 с.
5. Хромчихіна О.О., Кармаліт О.Б. Книга Посібник для вчителя. STEM-проекти для початкової школи. Харків: Вид. група «Основа», 2020. Серія «Нова українська школа». С.37-43.
6. Zdir D. Preparation of future primary school teachers for the implementation of STEM projects in the educational process of the New ukrainian school. X International scientific and practical conference «Modern Trends in the Development of Scientific Space» (February 14-16, 2024) Dresden, Germany, International Scientific Unity. 2024. p. 176-178.

ДОННИКОВА Ірина Анатоліївна Креативність в контексті людинотворчої місії освіти	119
ДРАЗІНА Євдокія Володимирівна Розвиток креативності у технологічних інноваціях сфери фізичної культури та спорту	122
ДУ Цзіні Практика та дослідження розвитку творчості в образотворчому мистецтві	125
ДУБОВИЙ Захар Сулейманович Розвиток креативності через сучасні вокальні техніки: експериментальний підхід	130
ДУЩЕНКО Ольга Сергіївна Розвиток креативності як необхідна умова підготовки майбутніх учителів	134
ДЬОМІНА Тетяна Олександрівна Формування наукової творчості у здобувачів вищої освіти з біомедичної інженерії	139
ДЯЧОК Дмитро Олександрович Креативність при викладанні сучасних інформаційних технологій	143
ZAKALYK Halyna Creative Methods And Creative Approaches In The Practical Activities Of Medical Students	146
ЗДІР Дарина Русланівна STEM-проекти як засіб розвитку креативності у молодших школярів	151
ЗЕНЧЕНКО Тетяна Федорівна Комунікативна компетентність — основа конструктивної комунікації: інноваційний вимір	154
ЗОЗУЛЯК-СЛУЧИК Роксоляна Василівна Розвиток креативності майбутніх фахівців соціальної сфери в освітньому процесі ЗВО	156
ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна Роль STEM-освіти у розвитку креативності й інноваційного мислення здобувачів освіти	160
ІВАНОВА Олена Сергіївна Психологічні механізми розвитку креативності як ресурсу інноваційної діяльності	163
ІВЛІЄВА Ольга Михайлівна Реалізація креативного підходу при підготовці вчителів математики	168
ІГНАТЕНКО Сузанна Олександрівна Креативність вчителя фізичної культури у проведенні рухливих ігор	172
ІЛАСОВ Олександр Олександрович Використання ігрових методик для розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти	175
ІНОЗЕМЦЕВ Сергій Анатолійович Інтеграція екологічного виховання у позашкільну освіту: ефективні методи та підходи	179
КАМЕНЧУК Тетяна Олегівна Розвиток креативного мислення на уроках безпеки життєдіяльності	181
КАРПОВА Ірина Гораційвна Теоретичні основи творчості у креативному розвитку особистості засобами соціально-виховній діяльності	184
КАСЯРУМ Сергей Олегович Розвиток креативності здобувачів вищої освіти у процесі навчання фізико-математичних дисциплін	189